

Sygn. akt II UK 27/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku H. Sp. z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanej J. D.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 lutego 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II w części dotyczącej
podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu zainteresowanej J. D.
w okresie od dnia 15 grudnia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2009 r.
oraz w punkcie III i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś. wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2013 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy H. Spółki z o.o. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 marca 2013 r. stwierdzającej, że zainteresowana J. D., jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u wnioskodawcy, w okresie od dnia 15 grudnia 2005 r. do dnia 29 lutego 2012 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu, a także zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż wnioskodawca H. Spółka z o.o. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych. W dniu 15 grudnia 2005 r. wnioskodawca oraz zainteresowana J. D. zawarli umowę zlecenia na czas nieokreślony, na podstawie której zainteresowana do dnia 29 lutego 2012 r. prowadziła w imieniu wnioskodawcy i na jego rzecz punkt skupu dziczyzny. Do obowiązków zainteresowanej należało skupowanie dziczyzny zgodnie z wymaganiami określonymi w instrukcji, czyszczenie i sprzątanie punktu skupu. Urządzenia niezbędne do prowadzenia i wyposażenia punktu skupu dostarczył wnioskodawca.

W ocenie Sądu Okręgowego, zawarta pomiędzy wnioskodawcą a zainteresowaną umowa zlecenia jest typową umową starannego działania. Wobec powyższego, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.; dalej jako „ustawa systemowa”) zainteresowana podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy systemowej zainteresowana podlega też ubezpieczeniu wypadkowemu, mimo iż do dnia 31 grudnia 2009 r. art. 12 ust. 3 ustawy systemowej stanowił, że zleceniobiorcy wykonujący pracę poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności przez zleceniodawcę, nie podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu. Sąd Okręgowy wskazał, że zlecenie zainteresowanej wykonywania czynności na rzecz i w imieniu wnioskodawcy oznacza rozciągnięcie pojęcia „miejsce wykonywania działalności zleceniodawcy” na miejsce, w którym faktycznie usługi te są wykonywane. A zatem nie ma znaczenia dla podlegania obowiązkowo

ubezpieczeniu wypadkowemu wykonywanie przez zainteresowaną czynności związanych z prowadzeniem punktu skupu na terenie prywatnym.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony przez wnioskodawcę wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 marca 2013 r. ustalając, że zainteresowana J. D. od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 29 lutego 2012 r. nie podlega ubezpieczeniu wypadkowemu (pkt I), oddalił dalej idącą apelację (pkt II) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Sąd Apelacyjny w całości podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawca zawarł z zainteresowaną umowę zlecenia stanowiącą tytuł do objęcia zainteresowanej ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym. Odnosząc się do kwestii ubezpieczenia wypadkowego Sąd Apelacyjny uwypuklił, że w okresie trwania umowy zlecenia ustawodawca różnie kształtował zasady podlegania obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. Do dnia 31 grudnia 2009 r., zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu nie podlegały osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, czyli osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, jeżeli wykonują pracę poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności zleceniodawcy. Z dniem 1 stycznia 2010 r., na mocy ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe (Dz.U. Nr 71, poz. 609), został skreślony cytowany powyżej art. 12 ust. 3 ustawy systemowej. Tym sposobem obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W dalszej części rozważań Sąd Apelacyjny wskazał, że miejscem wykonywania działalności gospodarczej wnioskodawcy jest miasto W. bowiem brak jest dowodów, które mogłyby skutkować odmienną oceną. A zatem należało przyjąć, że do dnia 31 grudnia 2009 r. zainteresowana, jako wykonująca pracę poza siedzibą wnioskodawcy nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu, gdyż ma do niej zastosowanie obowiązujący wówczas przepis

art. 12 ust. 3 ustawy systemowej. Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał apelację wnioskodawcy za zasadną w części dotyczącej naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 12 ust. 3 ustawy systemowej, obowiązującego do dnia 31 grudnia 2009 r. i ustalił, że zainteresowana J. D. od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 29 lutego 2012 r. podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, oddalając apelację dalej idącą.

Wnioskodawca H. Spółka z o.o. wniósł skargę kasacyjną na powyższy wyrok, zaskarżając go w punkcie II, w zakresie podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu zainteresowanej J. D. w okresie od dnia 15 grudnia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. W skardze kasacyjnej zarzucono:

1) naruszenie prawa materialnego, a to przepisu art. 12 ust. 3 ustawy systemowej przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na ustaleniu, że zainteresowana J. D., która nie wykonywała umowy zlecenia w siedzibie i miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy nie podlegała ubezpieczeniu wypadkowemu w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 29 lutego 2012 r., kiedy przepis ten nie obowiązywał, zamiast w okresie od dnia 15 grudnia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2009 r., kiedy obowiązywał art. 12 ust. 3 ustawy systemowej;

2) naruszenie prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a to przepisu art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez wewnętrzną sprzeczność wyroku polegającą na ustaleniu w jego sentencji, że zainteresowana J. D. nie podlegała ubezpieczeniu wypadkowemu w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 29 lutego 2012 r., a w uzasadnieniu wyroku wskazanie, że zainteresowana w tym właśnie okresie podlegała ubezpieczeniom wypadkowym, co w konsekwencji powoduje, że na podstawie uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie da się wywieść rozumowania Sądu, a wyrok nie nadaje się do kontroli kasacyjnej.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu skargi podniesione zostało, że treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, iż pomimo właściwej wykładni przepisów prawa materialnego Sąd drugiej instancji na skutek oczywistej omyłki zastosował art. 12 ust. 3 ustawy systemowej do okresu, kiedy przepis ten nie

obowiązywał. Z treści uzasadnienia Sądu drugiej instancji jednoznacznie wynika, że zainteresowana nie podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu do dnia 31 grudnia 2009 r., ale inna jest treść sentencji wyroku. Wobec powyższego nie jest możliwe ustalenie sposobu rozumowania Sądu drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona. W rozpoznawanej sprawie skarżący zasadnie zarzuca naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Po pierwsze wskazać należy, iż uzasadnienie wyroku powinno służyć wyjaśnieniu stanowiska sądu w procesie, a po drugie po jego sporządzeniu staje się ono integralną częścią wyroku. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić podstawę skargi kasacyjnej wówczas, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie pozwala na kontrolę kasacyjną tego orzeczenia. Tylko bowiem w takim wypadku uchybienie art. 328 § 2 k.p.c. może być uznane za mogące mieć - w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. - wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 marca 2011 r., I UK 50/11, LEX nr 863925; z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX 737366; z dnia 9 września 2010 r., I CSK 679/09, LEX 622199; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 76/10, LEX 653655, z dnia 16 października 2010 r., I UK 129/09, LEX nr 558286; z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 200973). Z całą pewnością takim uchybieniem jest sporządzenie uzasadnienia przez Sąd drugiej instancji w sposób uniemożliwiający dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia.

Z uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji wynika, że zainteresowana nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu w okresie od dnia 15 grudnia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. bowiem wówczas obowiązywał przepis art. 12 ust. 3 ustawy systemowej, zgodnie z którym nie podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, jeżeli wykonują pracę poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności zleceniodawcy. Ta część uzasadnienia nie koreluje jednak w żaden sposób z sentencją wyroku, ponieważ Sąd drugiej instancji zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie I i poprzedzającą

go decyzję organu rentowego ustalając, że zainteresowana J. D. nie podlega ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 29 lutego 2012 r. Innymi słowy sentencja wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o podleganiu ubezpieczeniu wypadkowemu pozostaje w rażącej sprzeczności z jego uzasadnieniem.

Należy w tym miejscu zauważyć, że zasadą wynikającą z art. 12 ust. 1 ustawy systemowej jest podleganie (obowiązkowe) ubezpieczeniu wypadkowemu przez te osoby, które podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu. Od tej zasady w ustępie 3 - do czasu jego skreślenia z dniem 1 stycznia 2010 r. - przewidziano wyjątek. Nie podlegały ubezpieczeniu wypadkowemu te osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy (czyli między innymi, osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia), jeżeli wykonywały pracę poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności zleceniodawcy. A zatem wyłącznie do dnia 31 grudnia 2009 r. osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia poza siedzibą lub poza miejscem prowadzenia działalności przez zleceniodawcę mogła nie podlegać ubezpieczeniu wypadkowemu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 marca 2011 r., I UK 166/10, LEX nr 1380862; z dnia 27 stycznia 2011 r., I UK 1509/10, LEX nr 848137; z dnia 10 listopada 2010 r., I UK 135/10, LEX nr 707407). Mimo, iż Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyjął, że zainteresowana wykonywała pracę poza siedzibą skarżącego, co uzasadnia nie podleganie jej ubezpieczeniu wypadkowemu, to oddalił apelację, akceptując tym samym orzeczenie Sądu pierwszej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

kc